

EUROOPA INIMÕIGUSTE KOHTU LAHENDITE LÜHIÜLEVAADE¹ 13.01.2025 – 17.01.2025

16. jaanuar 2025

Lahend 15457/20 - positiivsed kohustused

A.C. vs. Prantsusmaa

Artikkel 8-1

Asjaolud

Kaasus puudutab Guinea kodanikku, kes väidab, et oli Prantsusmaale saabudes saatjata alaealine. Ta väidab, et ta ei saanud Prantsusmaa lastekaitstes ettenähtud hooldust, sest siseriiklikud ametiasutused vaidlustasid, et ta on alaealine.

EIK-sse pöördudes tugines kaebaja artiklitele 3 ja 13 ning artiklile 8 ja 6. Ta kaebas eelkõige halbade elamistingimuste üle, kui ta oli alaealine ning et tal ei olnud tõhusaid õiguskaitsevahendeid. Samuti kaebas ta selle üle, et siseriiklikud ametiasutused keeldusid teda saatjata alaealisena tunnustamast. Ta leidis, et seda tuleks käsitada tema õiguse eraelu austamisele rikkumisena.

EIK seisukohad

Artikkel 8

(a) Sündmuste toimumise ajal kohaldatavad siseriiklikud ja rahvusvahelised õigusnormid

EIK märkis, et siseriiklik õigus Prantsusmaal näeb ette mitmeid tagatise isikule, kes esitab end immigratsiooniasutusele saatjata alaealisena ja kelle puhul on kahtlusi tema alaealisuse osas. Paljudes rahvusvahelistes õigusaktides rõhutatakse saatjata sisserändajate laste suurt haavatavust.

(b) Siseriiklike ametiasutuste positiivne kohustus kaitsta kaebaja õigusi seoses tema kui saatjata alaealise staatusega

EIK märkis, et on oluline kindlaks teha, kas alaealiseks tunnistatud kaebaja vanuse hindamise menetlus oli *in concreto* ümbritsetud tema huve austades ja tema erilist haavatavust arvestades asjakohaste ja piisavate kaitsemeetmetega, mis võimaldasid talle otsustusprotsessi raames tagada tema huvide tõhusa kaitse.

EIK viitas, et Prantsusmaa õigusraamistik pakub saatjata alaealistele välismaalastele põhimõtteliselt menetluslikke tagatise, mis vastavad konventsiooni artikli 8 nõuetele. Selleks, et neid saaks pidada käesoleval juhul piisavaks, oleks nende rakendamine pidanud siiski võimaldama kaebajal tõhusalt vaidlustada siseriiklike ametiasutuste poolt esitatud põhjendused, millega lükati ümber eeldus, et ta on alaealine.

Kaebaja ei esitanud ametiasutustele ühtegi dokumenti oma vanuse kohta. Haldusasutus tugines seejärel mitmetele näitajatele, sealhulgas kaebaja kõnelemisele ja füüsilisele välimusele, ning jõudis järeldusele, et „alaealisus ei ole tagatud“. Seejärel taotleti kaebaja füsioloogilist uuringut, mille järelduste kohaselt oli tema füsioloogiline vanus üle 18 aasta, kuigi seda ei saanud teaduse praegust seisust arvestades kindlalt kinnitada. Kogu vanuse määramise protsessi vältel sai kaebaja kasutada erakorralist ajutist vastuvõttu. Haldus- ja arstlike läbivaatuste tulemused viisid alaealisuse eelduse ümberlükkamiseni ja sellest tulenevalt kaebaja kui saatjata alaealise kaitse lõpetamiseni.

---

¹ Lühiülevaates kajastatud lahendite valiku aluseks on EIK enda otsingumootoris avaldatud Legal Summary'd.

EIK uuris, et kas kaebajale oli antud piisavalt teavet, mis võimaldas tal tõhusalt kaitsta oma huve otsustusprotsessi ajal. Sellega seoses märkis EIK, et hindamise järeldusi ei esitatud kaebajale ja need tehti talle teatavaks alles halduskohtus. Teiseks ei olnud midagi, mis näitaks, et kaebaja oleks tegelikult saanud koopia tehtud füsioloogilise uuringu järeldustest, arvestades, et teaduse praegusel tasemel ei olnud mainitud selliste uuringute tulemuste veamarginaali. EIK märkis ka, et ühe otsuse puhul puudus põhjendus ja teise puhul oli stereotüüpne põhjendus ning teave apellatsioonimenetluste ja tähtaegade kohta oli ebatäielik ja ebatäpne. Selle tulemuseks oli puuduste kuhjumine kaebajale edastatud teabes, mis oli nii puudulik kui ka ebatäpne. EIK jõudis järeldusele, et kaebaja jäeti ilma piisavatest menetluslikest tagatistest.

EIK järeldas, et vaatamata siseriikliku õigusraamistiku olemasolule, mis põhimõtteliselt sisaldab minimaalseid nõutavaid menetluslike tagatise, ei tegutsenud pädevad ametiasutused käesolevas asjas mõistliku hoolsusega ja ei täitnud oma positiivset kohustust tagada kaebaja õigus eraelu puutumatusel. EIK tuvastas artikkel 8 rikkumise.

EIK leidis ühehäälselt, et artiklit 13 koostoimes artikliga 8 ei ole rikutud, kuna kaebaja käsutuses olid õiguskaitsevahendid, mis võimaldasid kõrvaldada konventsiooni artikli 8 väidetavat rikkumist, ja praktikas olid tal kohtuasja asjaolusid arvestades tõhusad õiguskaitsevahendid.

Artikkel 41

EIK leidis, et Prantsusmaa peab kaebajale maksma 5000 eurot mittevaralise kahju hüvitiseks.

Lahendile on lisatud eriarvamus.

[Lahend](#) (prantsuse keeles)

[Kokkuvõte](#) (prantsuse keeles)

16. jaanuar 2025

Lahend 41208/21 - ebatõhus uurimine

Ghaoui vs. Prantsusmaa

Artikkel 2

Asjaolud

Ööl vastu 14. ja 15. aprilli 2009 viibis kaebaja koos teise isikuga Tours'i linna parklas. Tal oli kaasas spordikott, milles oli üle 125 000 euro, mis oli mõeldud narkokaubanduseks. Parklasse sisenesid kolm öise koerarühma patrullpolitseinikku. Kui kaebaja ja teine isik nägid politseinikke, läksid nad mõlemad tagasi oma sõidukite juurde, et lahkuda sündmuskohalt. Vahetult pärast seda, kui kaebaja oli istunud oma Audisse ja käivitanud mootori, kõndis üks politseinik auto ette, et temaga rääkida, samal ajal kui teine politseinik seisis sõiduki kõrval, et pakkuda kaitset esimesele politseinikule. Vaatamata esimese politseiniku märguandele peatuda, sõitis kaebaja talle vastu, mille tulemusel politseiniku jalg sai vigastada. Teine politseinik, uskudes, et auto tabab tema kolleegi, tulistas kaks lasku kaebaja suunas. Hageja sai raskelt vigastada ja jäi halvatuks.

Politseiuurimise käigus jõuti järeldusele, et politseiametniku relva kasutamine oli proportsionaalne ohuga, mida kujutas tema kolleegile otsa sõitnud auto. Kaebaja esitas politsei vastu kohtusse kaebuse, mis jäeti läbi vaatamata. Hageja mõisteti süüdi narkokaubanduses.

EIK-sse pöördudes tugines kaebaja artiklile 2 ja kaebas selle üle, et teda tulistanud politseiniku ei võetud vastutusele.

EIK seisukohad

Artikkel 2

(a) Menetluslik aspekt

EIK märkis, et prokurör algatas omal algatusel uurimise ja jõudis ühemõtteliselt järeldusele, et kaebaja tegevus oli õigusvastane kuna ta sõitis otsa politseinikule ning et politseiametniku reaktsioon oli proportsionaalne, arvestades ohu tõsidust. Võttes arvesse oma järeldusi, ei pidanud prokurör vajalikuks algatada kriminaalmenetlust, viia läbi täiendavaid uurimisi ega isegi anda asja üle uurimiskohtunikule. EIK lükkas tagasi väited ametiasutuste sõltumatuse ja erapooletuse puudumise kohta.

EIK nentis, et uurimise käigus esines viivitusi ja tegevusetuse perioode. Kuid ülemäärane aeglus, eelkõige ekspertiiside läbiviimisel, kõrvaldati riiklikul tasandil hüvitise abil, mis määrati kindlaks kaebaja esitatud tõendite alusel. Teisest küljest ei takistanud need puudujäägid uurimises lõppkokkuvõttes siseriiklike ametiasutusi tuvastamast olulisi asjaolusid ja otsustamast, kas jõu kasutamine oli absoluutselt vajalik ja proportsionaalne.

EIK märkis, et kogutud tõendite põhjal jõudsid kaks uurimiskohtunikku ja kolm uurimiskoja nõuniku, mida kassatsioonikohus kinnitas, järeldusele, et lasud olid tehtud enesekaitseks, mis vabastas politseiametniku igasugusest kriminaalvastutusest ja seega puudus alus tema kriminaalmenetluse algatamiseks. EIK kordas, et artikkel 2 ei nõua, et iga süüdistuse esitamine peab lõppema süüdimõistva kohtuotsusega,

EIK jõudis järeldusele, et uurimine oli erapooletu, sõltumatu, tõhus ja piisav. EIK ei tuvastanud menetlusliku aspekti osas artikkel 2 rikkumist.

(b) Sisuline aspekt

EIK on juba varasemalt leidnud, et Prantsusmaa õiguses sätestatud enesekaitse õiguslik raamistik on kooskõlas konventsiooniga. Käesoleval juhul oli politseiametniku tegevuse eesmärk kaitsta üht oma kolleegi „ebaseadusliku vägivalla eest“ konventsiooni artikli 2 lõike 2 punkti a tähenduses. Sellega seoses märkis EIK, et tuvastatud asjaolud ei ole vastuolus sündmuskoha paigutuse, kaebaja vigastuste, kogutud tõendite ja uurimise käigus tehtud avaldustega. EIK märkis, et sündmused toimusid kohapeal sekundite jooksul, mis muutis hoiatuslaskmise keeruliseks, kui mitte võimatuks.

EIK leidis, et pädevad siseriiklikud kohtud arutasid pikalt jõu kasutamise proportsionaalsust, enne kui jõudsid järeldusele, et politseiametnik tegutses enesekaitse ja absoluutses hädavajalikkuses ning et ta võis seega kasutada asjakohaseid vahendeid - tulistada kaks lasku - oma kolleegi kaitsmiseks. Nende järeldused selles osas ei olnud meelevaldsed ega ilmselgelt põhjendamatud, vaid põhinesid kogutud tõendite täielikul ja hoolikal analüüsil. Kaebaja ei esitanud ühtegi argumenti, mis seaks tõsiselt kahtluse alla siseriiklike ametiasutuste ja kohtute järelduse, et politseiametniku kaks peaaegu üheaegset lasku olid rangelt proportsionaalsed.

EIK ei tuvastanud ka sisulise aspekti osas artikkel 2 rikkumist.

[Lahend](#) (prantsuse keeles)

[Kokkuvõte](#) (prantsuse keeles)